

Ерл Стенлі Гарднер

біобібліографічний нарис

Випуск 9

КИЇВ 2024

Ерл Стенлі Гарднер: біобібліогр. нарис / уклад. Наталія Романюк ; ред. Тетяна Войкіна, відп. за вип. Ганна Брагарник ; дизайн серії Олени Іоаніді ; ЦБС Поділ. р-ну м. Києва, центр. район. б-ка ім. Івана Франка. – Київ, 2021. – 24 с. – (Вони написали детектив ; вип. 9).

Біобібліографічний нарис «Ерл Стенлі Гарднер» продовжує корпоративну серію «Вони написали детектив» централізованої бібліотечної системи Подільського району м. Києва.

Дев'ятий випуск розповідає про життєвий і творчий шлях Ерла Стенлі Гарднера, відомого американського письменника, класика детективного жанру.

Інформація, зібрана у покажчику, відображає факти біографії письменника, інтернет-ресурси, перелік творів, наявних у фондах Централізованої бібліотечної системи Подільського району міста Києва <https://cbspodil.org.ua/>, Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки для дорослих м. Києва <https://www.lukl.kyiv.ua/>, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого <https://nlu.org.ua/>.

Даний біобібліографічний нарис адресовано широкому загалу читачів.

Електронну версію видання Ви можете переглянути на сайті бібліотеки: <https://cbspodil.org.ua/>.

Автор-укладач: Наталія Романюк
Редактор: Тетяна Войкіна
Відповідальна за випуск: Ганна Брагарник
Дизайн серії: Олени Іоаніді

Біографія Ерла Стенлі Гарднера

Ерл Стенлі Гарднер (англ. Erle Stanley Gardner) – відомий американський письменник, класик детективного жанру, володар безлічі псевдонімів і автор понад 120 романів, опублікованих під тим чи іншим його творчим ім'ям, один з найплідніших авторів ХХ століття, книги якого відзначені найбільшими продажами. Особливо знаменитий Гарднер завдяки серії книг про адвоката Перрі Мейсона, який блискуче розплутує найскладніші справи, карає винних і виправдовує безвинно постраждалих.

Як іноді стверджують у своїх рецензіях критики, образ успішного адвоката частково автобіографічний, так само як і багато персонажів романів Гарднера були написані з реально існуючих людей.

Окрім літературної діяльності, Гарднер відомий як практикуючий юрист, гуманітарій, мандрівник та шукач пригод.

Він написав безліч інших романів і коротких творів, а також серію науково-популярних книг, переважно розповідей про його подорожі.

Три оповідання були опубліковані як Анонім: «Справедливий суд», «Частково музика і частково сльози» та «Від себе не втечеш» або «Дитина джазу».

Про авантюрний характер знаменитості добре свідчить його біографія. Загальний тираж його книг перевищує 320 мільйонів екземплярів.

Ранні роки та юридична кар'єра

Ерл Стенлі Гарднер народився 17 липня 1889 року в містечку Малден, штат Массачусетс. Сім'я походила з Нової Англії, що, за американськими мірками, надавало їй статусу своєрідного місцевого аристократизму.

Він був другою дитиною Чарльза Уолтера та Грейс Адельми Гарднер. Їхньому старшому синові Волтеру тоді виповнилося два роки. Молодший, Кеннет, народився 1901-го. Батьки вели кочовий спосіб життя, оскільки голова сім'ї працював гірничим інженером.

Ерл Гарднер у молодості

У дитинстві Ерл славився задерикуватою вдачею і змінив не одну школу. У 1909-му закінчив середню школу в Пало-Альто, штат Каліфорнія та вступив до

Школи права університету Вальпараїсо в Індіані. Відвідував школу права лише місяць, бо його відсторонили від навчання. Бокс його цікавив більше. Він повернувся до Каліфорнії, здобув юридичну освіту, самостійно склавши іспит на право займатися адвокатською діяльністю штату Каліфорнія.

У 1917 році Гарднер відкриває адвокатську контору в Мерседі, штат Каліфорнія, але закрив її після того, як погодився на посаду в торговому агентстві. Через кілька років він переходить на роботу в агентство з продажу, а ще через 5 років, у 1921 році, повертається до юридичної практики як член фірми «*Sheridan, Orr, Drapeau and Gardner*» у м. Вентура, штат Каліфорнія, де й працював до публікації свого першого роману про Перрі Мейсона в 1933 році. Згодом письменник розповідав, що йому не подобалася рутинна практика службового права, але цікавлять судові процеси, особливо з участю присяжних. Він завоюював популярність своїми яскравими виступами на судових процесах.

Коли Ерла Гарднера прийняли до колегії адвокатів, він почав працювати адвокатом, захищаючи бідних людей, зокрема китайських і мексиканських іммігрантів. Цей досвід призвів до заснування ним «Суду останньої надії» в 1940-х роках (і до 1960-го року він був одним з його учасників). Разом з ним у створенні проєкту брали участь його друзі-юристи, судові медики, слідчі. Задум передбачав перегляд справ та допомогу несправедливо ув'язненим людям у виявленні судових помилок щодо обвинувачених. «Суд останньої надії» був першою з кількох організацій, які захищають неправомірно засуджених, серед яких, зокрема, The Innocence Project. Center on Wrongful Convictions at Northwestern Pritzker School of Law і Centurion.

На початку своєї кар'єри Гарднер поєднає літературну діяльність із юридичною практикою.

Особисте життя

Своє особисте життя Ерл влаштував буквально на робочому місці. Його дружиною стала Наталі Френсіс Беатріс Талберт, яка на той час працювала секретарем в адвокатському бюро. Весілля відбулося 9 квітня 1912-го, а наступного року у них народжується дочка Грейс.

У 1937 році Гарднер переїжджає в м. Темекула, штат Каліфорнія, де прожив до кінця свого життя.

Через 18 років сімейна пара розлучилася, але чоловік не вступав у новий шлюб аж до смерті першої дружини Наталі (1968).

Ерл Гарднер та перша дружина
Наталі Талберт

У 1968 Гарднер одружується зі своєю секретаркою Агнес Жан Бетель (1902 – 2002), яка працювала його секретарем з 1930-го і була прототипом Деллі Стріт, помічниці Перрі Мейсона.

Літературна кар'єра

Новаторський і неспокійний за своєю натурою, він нудьгував від рутинної юридичної практики, єдиною складовою частиною від якої він отримував насолоду, була судова робота та розробка судової стратегії.

Гарднер написав кілька серій романів. Найбільше творів (понад 80) включає серія, у якій головним героєм є адвокат Перрі Мейсон.

На питання, чому він пише, літератор одного разу зізнався: ***«Я творю, щоб заробляти гроші і... принести читачеві справжнє задоволення».***

Автор почав публікуватися в 1921 році і видав приголомшливу кількість оповідань та повістей. Їх було близько 600, і здебільшого це кримінальні та детективні історії. Довгий час Ерл писав для преси, друкуючи (часто під псевдонімами) замальовки із заплутаними сюжетами. Він створив справжню галерею негідників, що складається з яскравих, іноді зовсім дивних персонажів.

На початку 1930-х років журнал «Чорна маска» опублікував серію із шести оповідань Гарднера за участю адвоката захисту Кена Корнінга, який боровся проти несправедливості у корумпованому місті. Багато в чому це був прототип відомого у світі вигаданого юриста.

У 1933 році автор, що набирає популярності, випустив свій перший повноцінний роман «Справа про оксамитові кігтики», в якому представив сварливого і консервативного адвоката Перрі Мейсона. На відміну від інших адвокатів, Мейсон не лише представляє своїх клієнтів у суді (і робить це блискуче), а й за допомогою помічників сам розслідує злочини. Головним опонентом Мейсона виступає прокурор Бюргер. Книга стала хітом одразу після виходу, а письменник почав приносити у видавництво в середньому по одній роботі кожні 4 місяці.

Поступово детектив став м'якшим і мудрішим – так літератор сподівався зробити героя привабливішим для редакторів The Saturday Evening Post. Перрі Мейсон – герой 84 романів Е. С. Гарднера і найтривалішого в історії

американського телебачення «юридичного» телесеріалу, а також шести повнометражних фільмів, радіопостановки та серії коміксів.

Серії романів.

Перрі Мейсон

Будівля Першого національного банку у Вентурі, де Гарднер писав чернетки для перших романів про Перрі Мейсона.

«Перрі Мейсон» – найпопулярніший цикл романів Е. С. Гарднера.

Перед тим, як почати писати романи про адвокатську діяльність, Гарднер сам близько двадцяти років пропрацював адвокатом, тому в його романах помітне зразкове знання поліцейської та судової процедури, аспектів проведення судової експертизи та багатьох інших тонкощів адвокатської діяльності. Будучи ще дитиною, Ерл був постійним читачем бостонського

журналу «Молодіжний компаньйон». Журнал виходив у видавництві «Перрі Мейсон і компанія». Гарднер настільки любив цей дитячий журнал, що для свого літературного героя обрав саме ім'я видавця.

На початку 1930-х Мейсон отримує ліцензію на право займатися адвокатською діяльністю, наймає секретаршу Деллу Стріт і приступає до роботи. У його діяльності йому допомагають приватний детектив Пол Дрейк, молодий помічник юриста Джексон і телефоністка Герті. Головним опонентом Мейсона у багатьох романах виступає окружний прокурор Гамільтон Бергер.

Головною відмінністю Мейсона від інших літературних адвокатів є те, що він не тільки захищає своїх клієнтів у суді, а й проводить власне розслідування. Паралельно з поліцією Перрі особисто досліджує місця злочинів, обставини скоєння, речові докази і добуває інформацію, що може допомогти виправдати його клієнтів і викрити справжніх злочинців.

Мейсон – також щирий патріот своєї країни: він ветеран Другої світової війни, учасник висадки в Нормандії. У 1930-х роках компанія Warner Bros. випустила серію повнометражних фільмів про Перрі Мейсона, вибравши кількох акторів на роль Мейсона:

Виконавчий продюсер Перрі Мейсона Гейл Патрік Джексон (ліворуч) та Ерл Гарднер розмовляють із голлівудським оглядачем Нормою Лі Браунінг під час зйомок останнього епізоду «The Case of the Final Fade-Out» (1966).

Уоррен Вільям у перших чотирьох, потім Рікардо Кортес і Дональд Вудс. У 1937 році компанія Warners припинила зйомку серіалу, але роман Гарднера «Справа небезпечної вдови» не знімався до 1940 року: у версії фільму «Бабусю, дістань рушницю» зберігся сюжет Перрі Мейсона, але персонаж Мейсона був повністю вилучений із фільму.

Радіограма «Перрі Мейсон» виходила з 1943 по 1955 рік. У 1954 році CBS запропонувала перетворити «Перрі Мейсона» на телевізійну мильну оперу. Коли Гарднер виступив проти цієї ідеї, CBS створила серіал «На межі ночі» з Джоном Ларкіним, який озвучив Мейсона в радіошоу як тонко приховану імітацію персонажа Мейсона.

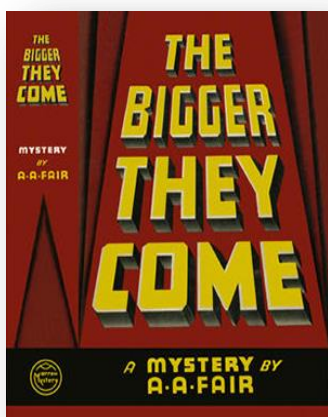
У 1957 році «Перрі Мейсон» став тривалим драматичним серіалом CBS-TV із Реймондом Берром у головній ролі. Берр пробувався на роль окружного прокурора Гамільтона Бергера, але попросив прочитати роль Мейсона. Виступ Берра в ролі Мейсона був настільки напруженим і переконливим, що Гарднер, спостерігаючи за екранним тестом у проекційній кімнаті, вказав на екран і сказав: «Це Перрі Мейсон». Гарднер з'явився в титрах як суддя в «The Case of the Final Fade-Out» (1966), останньому епізоді серіалу.

Після смерті Гарднера у 1970 р. на екрани вийшло декілька серіалів, які не мали нічого спільного з літературним оригіналом, а персонажа узурпував Томас Частейн, що продовжив написання романів, але вони не були прийняті шанувальниками Гарднерівського Перрі Мейсона.

Реймонд Берр в ролі Перрі Мейсона (1957–1966)

Берта Кул і Дональд Лем

Суперобкладинка першого видання *The Bigger They Come* (1939), перша загадка в серії *Cool and Lam*

У 1939 році під псевдонімом AA Fair Гарднер розпочав писати серію романів про вигадану приватну детективну фірму «Кул і Лем». Ця серія частково є пародією на серію Рекса Стаута про Ніро Вульфа та Арчі Гудвіна.

Серія включає 29 романів про приватних детективів **Берту Кул і Дональда Лема**. Берта Кул – власниця детективного агентства, товста жінка близько 60 років. Дональд Лем – її підлеглий, спритний молодий і дуже розумний детектив. Зазвичай Лем проводить всю пошукову роботу, збирає докази і інформацію, а Берта Кул тільки виписує йому чеки і дуже зрідка допомагає, не втрачаючи нагоди побубоніти.

Гарднер видавав ці романи у видавництві «William Morrow and Company».

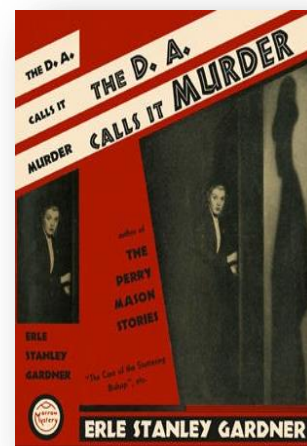
Дуг Селбі

Дуглас Селбі – вигаданий персонаж Ерла Гарднера. Він з'являється в дев'яти книгах, більшість із яких опубліковані в журналах.

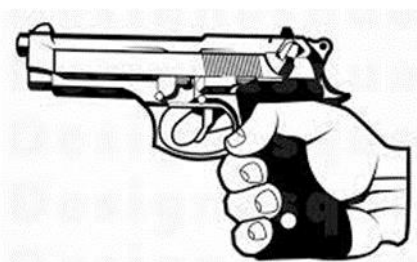
Дуг Селбі розпочав своє літературне життя як новообраний окружний прокурор (District Attorney) у вигаданому окрузі Медісон, штат Каліфорнія (на основі округу Вентура, штат Каліфорнія, де Гарднер жив і працював певний час). Місто та округ були політично корумпованими, хоча Дуг і новообраний шериф Рекс Брендон балотувалися за реформами й отримали посади окружного прокурора та шерифа.

Персонаж Дуга Селбі – це рішучий окружний прокурор, який часто вказує на те, що є правильним, а що неправильним в американських системах правосуддя. У той час як Селбі та Брендон були партнерами, спрямованими на досягнення ідеалів справедливості, які борються в суді з підступним адвокатом Альфонсом Бейкером Карром. Головний супротивник окружного прокурора – нечесний адвокат А. Б. Карр.

Після Другої світової війни Гарднер опублікував кілька коротких оповідань в журналах. Більшість його післявоєнних публікацій були публіцистичними статтями про подорожі, криміналістику, історію Заходу та науку. Читацька аудиторія Гарднера була широкою та міжнародною, включаючи англійського письменника Івліна Во, який в 1949 році назвав Гарднера найкращим живим американським письменником. Він також створив чимало персонажів для різних радіопрограм.

Перше видання суперобкладинки «Окружний прокурор називає це вбивством» (1937), перша загадка в серії Дуга Селбі

Інші роботи Гарднера

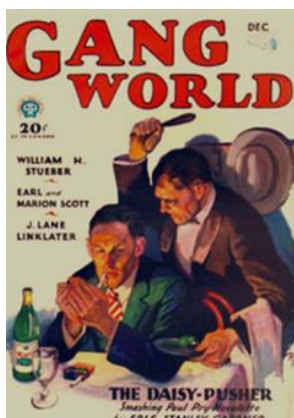
Також Гарднер є автором ряду серій невеликих романів про Еда Дженкінса та Пола Прайя.

Серія детективів про «шляхетного» шахрая Еда Дженкінса (75 коротких оповідань) англійською виходили в період з 1925-го до 1943-го року.

І жоден із його героїв не був більш популярним, ніж Ед Дженкінс, так званий «Примарний шахрай», який з'являвся на сторінках «Чорної маски». Насправді сюжети про Дженкінса були відзняті в більшій кількості історій, ніж будь-який інший витвір Гарднера, лише у фільмі «Чорна маска» – 73 рази.

Дженкінс був одинаком і втікачем, майстром маскуванню та неперевершеним шахраєм, самовизнаним «поза законом, відчайдухом і відомим вовком-одинаком», який діяв по обидва боки закону, протиставляючи поліцейських проти шахраїв, і все в ім'я його особистої вигоди. Дженкінс піклується лише про одну людину: про себе. Його зріст лише п'ять футів сім з чвертю (насправді, точний зріст Гарднера), але він досить міцний. Історії, переповнені кулачними бійками та стріляниною, швидкі та шалені читання, сповнені перипетій і поворотів, оскільки Дженкінс постійно тікає як від шахраїв, так і від поліції.

Ще один із багатьох колоритних персонажів, яких створив Гарднер для публіки, – Пол Прай (він же «Жонглер злочином») був одним із багатьох багатих, ексцентричних шахраїв Гарднера, які заробляли на життя шахрайством з іншими злочинцями.

Прай мав явну схожість з декількома іншими, більш популярними персонажами Гарднера: від Сідні Зума й Лестера Лейта аж до Кула та Лема та, можливо, навіть Перрі Мейсона. Усі вони із задоволенням перемагали шахраїв у власних іграх, хоча Прай, здавалося, використовував більше практичних методів, ніж деякі з інших. Прай був ввічливим, хоча й досить дивним джентльменом; денді, який носив тростину, в якій було сховано меч, і жив у шикарному готелі, де зберігав свою колекцію барабанів з усього світу. Але це був не просто звичайний готельний номер, звісно, номер мав сталеві двері. Також і автомобіль у нього був важкоброньованим шістнадцятициліндровим монстром.

Напарником Пол Прай мав Магса Магу («Mugs» Magoo), колишнього поліцейського та алкоголіка, який втратив праву руку в результаті аварії, але

зберіг майже дивовижну фотографічну пам'ять. Він супроводжував Прая у його витівках, часто перевдягаючись у бомжа.

Творчість у жанрі фантастики

Хоча Гарднер відомий насамперед як детективний письменник, він також написав кілька ранніх оповідань та повістей у жанрі фантастики. Ці твори опубліковані в журналі «Argosy» наприкінці 20-х – на початку 30-х років і включають елементи пригод, детективу та наукової фантастики. Однак, фантастична спадщина Гарднера вважається слабкою в порівнянні з іншими творами того часу.

Особисті інтереси та справи

Гарднер був непересічною особистістю не тільки в літературі. У 17 років за часів «золотої лихоманки» він поїхав шукати золото на Клондайк. В 21 рік почав працювати при суді штату Каліфорнія. Вже після цього він отримав юридичну освіту і зайнявся адвокатською практикою, які в підсумку вилилися в сотні мільйонів примірників його книг. Ще за рік до появи на світ Мейсона, в 1932-м, Гарднер на одних лише журнальних детективних публікаціях заробив більше \$20 тис., що на теперішній час дорівнює приблизно \$300 тис.

Створивши Мейсона, Гарднер, можна сказати, відкрив свою літературну фабрику. І, на відміну, наприклад, від Дюма-батька, абсолютно законну. Як відомо, на Дюма-батька працював Огюст Маке, який подав потім на письменника до суду, вимагаючи визнання співавторства в багатьох його відомих романах, і навіть заявляв, що був не просто співавтором, а й автором задуму «Трьох мушкетерів». З Гарднером все було по-іншому – всі свої романи він створював сам, віддаючи на аутсорсинг тільки технічну частину своєї роботи.

Простіше кажучи, він надиктовував свої твори прямо на магнітофон, записи з якого розшифровували 6 секретарок-стенографісток. Всього ж на його ранчо в Каліфорнії працювали 20 співробітників, завдяки допомозі яких Гарднер випускав до 5 – 7 книг на рік. Але при цьому і сам працював по 16 годин на день. Ось так в літературі заробляються мільйони.

Гарднер надиктовує чергову книгу

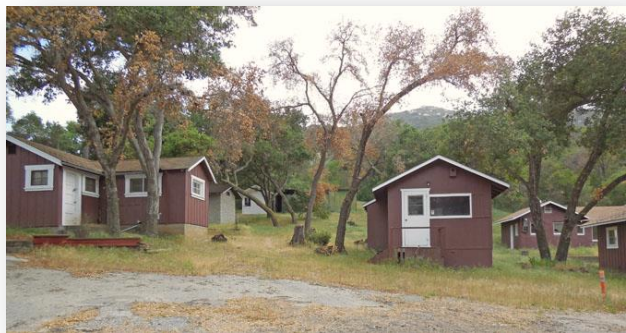
Гарднер все життя захоплювався Нижньою Каліфорнією, написав серію публіцистичних розповідей про подорожі, в яких описував свої численні дослідження півострова на човні, вантажівці, літаку та гелікоптері.

У 1946 році він заснував комітет «Суд останньої надії» (і до 1960 року був одним з його учасників). Це була правозахисна організація з перегляду смертних вироків, винесених судом. У 1962 році в номінації «Гранд-майстер» (The Grand Master), за документальну книгу про цю організацію Гарднеру була присуджена премія Едгара Алана По (*премія «Едгар», англ. Edgar Award*) «Товариства письменників детективного жанру Америки» в категорії «Кращий кримінальний факт». А згодом по ній був знятий телесеріал «Суд останньої надії».

2020-го на екрани вийшов телесеріал «Перрі Мейсон» за мотивами творів Гарднера. Роль головного героя дісталася актору Меттью Різу.

Смерть і спадок

Гарднер помер від раку, діагностованого наприкінці 1960-х років, 11 березня 1970 року на своєму ранчо в Темекулі. На момент смерті він був американським письменником ХХ століття з найбільшими продажами випущених книг. Його смерть сталася через п'ять днів після смерті Вільяма Хоппера, який грав приватного детектива Пола Дрейка в телесеріалі «Перрі Мейсон». Після кремації, прах Гарднера розвіяли над його улюбленим півостровом Нижня Каліфорнія.

Rancho del Paisano (ранчо та дім Ерла Стенлі Гарднера)

У Центрі Гаррі Ренсома Техаського університету в Остіні зберігаються рукописи Гарднера, колекція мистецтва та особисті речі. З 1972 по 2010 рік Ransom Center демонстрував повномасштабну репродукцію робочого кабінету Гарднера, де демонструвалися оригінальні меблі, особисті пам'ятні речі та артефакти. Приміщення та

Ранчо, відоме на той час як Rancho del Paisano, було продано, а потім перепродано в 2001 році індіанцям Печанга й перейменовано на ранчо Great Oak Ranch і врешті поглинено резервацією Печанга.

Erle Stanley Gardner Middle – окружна школа в Темекул, яка обслуговує 6-8 класи.

супутню виставку згодом було демонтовано, але панорамний вид кабінету доступний онлайн.

У 2003 році нова школа в Об'єднаному шкільному окрузі долини Темекула отримала назву Erle Stanley Gardner Middle School.

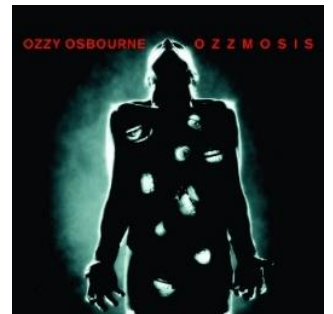

*Логотип середньої школи
Erle Stanley Gardner Middle.*

У грудні 2016 року журнал Hard Case Crime опублікував «The Knife Slipped», таємницю Берти Кул і Дональда Лема, яка вважалась втраченою протягом 75 років. Написана в 1939 році як друга стаття в серії «Кул і Лем», книга була відхилена в той час видавцем Гарднера. Вперше опублікована в 2016 році як книга в м'якій обкладинці та електронна книга. Ця робота отримала схвальні відгуки.

Цікаві факти

В Озі Осборна в альбомі «Ozzmosis» (1995 р.) є пісня присвячена «Perry Mason».

Відомо, що 1932 року Гарднер заробив \$20 тис. Для часів Великої депресії суму можна порівняти з гонорарами Стівена Кінга.

Він поставив собі амбітну мету як письменнику: 1,2 мільйона слів на рік.

Американський телесеріал «Перрі Мейсон», транслювався на телеканалі CBS з 21 листопада 1957 по 22 квітня 1966. Головну роль адвоката Перрі Мейсона зіграв Реймонд Берр.

Письменник зіграв роль судді в останньому епізоді серіалу про Перрі Мейсона (1957 – 1966).

Щоб задовольнити попит на книги, автор детективів перестав набирати текст сам і найняв групу секретарів із шести осіб, які писали під диктовку.

За свою кар'єру Гарднер написав 146 книг, 85 із них за участю Перрі Мейсона. На піку популярності романи Гарднера із захопливими сюжетами продавалися загалом 26 000 прим. щодня.

Гарднеру також належить заслуга залучення суспільної уваги (шляхом публікації у 1962 році статті у журналі «Life») до наскельних малюнків Нижньої Каліфорнії, частина з яких була пізніше зарахована до пам'яток Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Такий собі Томас Частейн після смерті Гарднера продовжив написання романів про Перрі Мейсона, які, незважаючи на свою дешеву популярність, не були прийняті шанувальниками автентичного Перрі Мейсона.

Культурні посилання

Вільям С. Берроуз у своєму романі «Голий обід» 1959 року спирається на статтю, яку Гарднер написав для журналу True.

Ім'я Гарднера добре відоме серед завзятих розгадувачів кросвордів, оскільки його ім'я містить незвичайну серію звичайних літер, починаючи й закінчуючи найпоширенішою літерою англійського алфавіту, а також тому, що мало хто з відомих людей має таке ім'я. Станом на січень 2012 року він відомий найвищим співвідношенням (5, 31) згадок у кросворді New York Times до згадок у решті газети серед усіх інших людей з 1993 року.

У 2001 році компанія *Huell Howser Productions* у співпраці з *KCET*, Лос-Анджелес, представила фільм Гарднера Temecula «*Rancho del Paisano*» в Каліфорнійському золоті (30-хвилинна програма доступна як відеозапис VHS).

«Золото Каліфорнії» – це програма громадського телебачення, яка досліджує природні, культурні та історичні особливості Каліфорнії. Серіал тривав 24 сезони, починаючи з 1991 року, і був спродюсований і організований Huell Howser у співпраці з KCET, Лос-Анджелес. Виробництво серіалу було припинено, коли Хаусер пішов на пенсію в листопаді 2012 року, незадовго до його смерті 7 січня 2013 року, хоча епізоди продовжують показувати на KCET і розміщені на сторінці веб-сайту станції про його шоу.

Псевдоніми Ерла Стенлі Гарднера

Ерл Стенлі Гарднер творив під псевдонімами:

A. A. Fair – А. А. Фейр,
Carl Franklin Ruth – Карл Франклін Рут,
Carleton Kendrake – Карлтон Кендрейк,
Charles M. Green – Чарльз М. Грін,
Charles J. Kenny – Чарльз Дж. Кенні,
Edward Leaming – Едвард Лімінг,
Grant Holiday – Грант Холідей,
Kyle Corning – Кайл Корнінг,
Les Tillray – Лес Тіллрей,
Robert Parr – Роберт Парр,
Stephen Caldwell – Стівен Колдуелл,
Della Street – Делла Стріт.

Цитати з книг автора

Ніколи не можна знати заздалегідь, чим обернеться те, що здається дрібницею

Перрі Мейсон, «Справа про kota воротаря».

Не важливо, що хочеш. Важливо, що ти отримаєш

«Подвійне страхування».

Сім'ї ніхто не руйнує... Вони руйнуються самі

«Сокира помсти».

Люди – дивні істоти: вони люблять проповідувати мораль, але читати воліють будь-яку «полуничку»

Мовіс Нілс Мід, «Справа міфічних мавп».

Щоб дістатися до суті будь-якого вбивства, треба вибрати факт, який не пояснений, і знайти його реальне пояснення

Перрі Мейсон, «Справа про похмуру дівчину».

Вбивство – це ненависть, доведена до крайності, так само як весілля – це найвищий прояв любові. Зрештою – ненависть сильніше почуття, ніж кохання

Перрі Мейсон, «Справа племінниці лунатика».

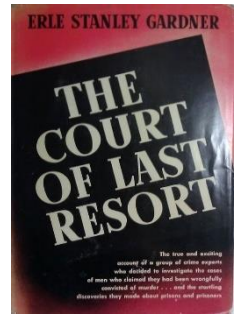
Коли людина починає думати тільки про безпеку та відступати перед ризиком, вона боїться жити

Перрі Мейсон, «Справа блондинки з підбитим оком».

Літературні премії та номінації на них Ерла Стенлі Гарднера

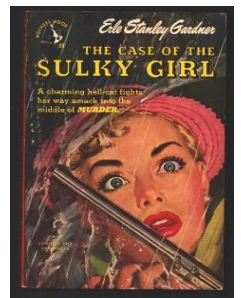

Лауреат Премії Едгара По / Edgar Awards (1952)
в номінації «Найкраща робота про реальний злочин»
→ The Court of Last Resort

Лауреат Премії Едгара По / Edgar Awards (1962 р.)
в номінації «Грандмайстер».

Лауреат «100 найкращих книг / The 100 Best Books:
Злочин і таємниця / Crime and Mystery (1987),
Справа сердитої дівчини / The Case of the Sulky Girl (1933).

Номінант Премії Шамус / Shamus Award (2017)
в номінації «Кращий роман у м'якій обкладинці»,
«Ніж що вислизнув» / The Knife Slipped (2016).

Книги автора

[Детективные романы] : пер. с англ. Т. 1 / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1995. – 489 с. – Содерж. : Мейсон рискует ; Показания одноглазой свидетельницы ; История куклы-непоседы ; Адвокат Перри Мейсон.

Адвокат Перри Мейсон неодноразово доводив, що він набагато сміливіший, розумніший і догадливіший за поліцейських. Цього разу йому належить захистити молоду жінку, яка звинувачується у вбивстві свого чоловіка.

[Детективные романы] : пер. с англ. Т. 5 / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1995. – 510 с. – Содерж. : Убийство в спальне ; Кот привратника ; Дело очаровательного призрака.

Адвокат Перри Мейсон неодноразово доводив, що він набагато сміливіший, розумніший і догадливіший за поліцейських. Цього разу йому належить розплутати «Справу чарівної примари».

[Детективные романы] : пер. с англ. Т. 15 / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1993. – 492 с. – Содерж. : Дело о тонущем утенке ; Дневник любительницы позагорать ; Человек, которого нет.

Адвокат Перри Мейсон, всесвітньо відомий персонаж творів американського письменника Ерла Стенлі Гарднера, готовий піти на все, щоби докопатися до істини. Цього разу він використовує як доказ порожню банку з-під консервів («Справа про порожню консервну банку») і повертається до розслідування злочину, скоєного вісімнадцять років тому («Справа про каченя, що тоне»).

[Детективные романы] : пер. с англ. Т. 17. / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1993. – 448 с. – Содерж. : Дело епископа, который заикался ; Дело очаровательной попрошайки ; Дело о предубежденном попугае.

Єпископів, що заїкаються, не буває – у цьому Перри Мейсон впевнений абсолютно. Однак на прийом до знаменитого адвоката приходить саме така людина. Розповідає про ненавмисне вбивство, скоєне 22 роки тому, а потім пропонує неймовірне – вступити до судової битви проти мультимільонера. І зникає так само таємниче, як і з'явився. Не в звичках Мейсона кидати так цікаво справи, що починаються!

Хоч би які зубодробні справи підкидала доля Перрі Мейсону, знаменитий адвокат завжди знаходить вихід і рятує свого підзахисного від несправедливого покарання! Зовсім не адвокатська справа – ризикувати життям, вистежуючи справжнього злочинця, але Перрі Мейсон заради клієнта готовий і на це! Книга переконує, що Перрі Мейсон ніколи не підведе!

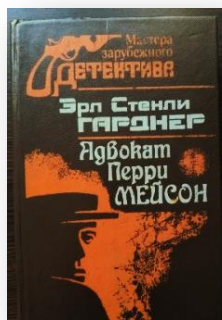
[Детективные романы] : пер. с англ. Т. 18. / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1993. – 427 с. – Содерж. : Прокурор называет это убийством ; Прокурор рубит сук ; Прокурор отправляется в суд.

Молодому та безстрашному окружному прокурору Медисон-Сіті Дугу Селбі часто доводиться особисто розплутувати загадкові кримінальні справи. Прискіпливий Селбі не залишить поза увагою жодної, навіть найменшої деталі і знайде винних у підозрілій смерті чи то священик чи волоцюга.

[Детективные романы] Т. 19 : пер. с англ. / Эрл С. Гарднер. – Баку : Олимп, 1993. – 429 с. – Содерж. : Прокурор распутывает клубок ; Прокурор добивается своего ; Пальцы Фонга ; История с шоколадом ; Долина маленьких страхов ; И можете смеяться сколько угодно.

Молодий окружний прокурор Дуг Селбі у пошуках істини послідовний і непохитний. За допомогою шерифа Рекса Брендона він розслідує загадкову загибель викрадача автомобіля.

Адвокат Перри Мейсон : пер. с англ. / Эрл Стенли Гарднер. – Запорожье : Паритет, 1992. – 494 с. : ил.

Романи відомого американського письменника Ерла Стенлі Гарднера давно завоювали любов та визнання широкого загалу читачів. Твори, що увійшли до збірки, характеризуються глибоким психологічним аналізом переживань героїв, блискучою майстерністю побудови сюжету, що робить їх цікавими для найдосвідченіших шанувальників детективу.

Дело воющей собаки ; Брюнетка напрокат ; Дело небрежной нимфы : [романы] / Эрл Стенли Гарднер ; [пер. с англ. : А. Ю. Голосовская и др.]. – Харьков : Митець, 1994. – 494, [2] с. – (Крим-клуб).

Перрі Мейсон здивований: його клієнт містер Картрайт хоче, щоб знаменитий адвокат не тільки оформив його заповіт, але ще й позбавив собачого вию, що доноситься з сусіднього будинку. Здавалося б це завдання ветеринарів чи поліції, але все виявляється не так просто.

Дело незадачливого жениха : [сборник : пер. с англ.] / Эрл Стенли Гарднер. – Запорожье : Паритет, 1993. – 448 с.

Адвокат Перрі Мейсон, захищаючи своїх клієнтів, служить не тільки цивільним законам, а й відстоює закони честі, виправдовуючи великого бізнесмена, який потерпає від підступів колишньої дружини.

Дело о блондинке с подбитым глазом : роман / Эрл Стенли Гарднер. – Киев : [Слово], 1991. – 149 с.

Нездійснений залицяльник професійно прикрасив вульгарним синцем праве око на милому обличчі 25-річної блондинки – найманої робітниці в будинку його вітчима. Здавалося б банальна справа: відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Із чим міс Діана Реджис і звернулася до адвоката Перрі Мейсона. Історія, що почалася з побутового хуліганства, мала трагічні наслідки. Дотепний вінтажний детектив, з цілком романтичними стосунками супер-адвоката та його секретарки, тупоголовим поліцейським-суперником з професійних питань, жахливими фотографіями в паспорті та єдиний блонд у всіх перукарнях країни. До відкриття генотесту ще 40 років, проте Перрі Мейсон на те й мега-адвокат, щоб знати все без відповідних процедур.

Дело о светящихся пальцах : зарубеж. детектив / Эрл Стенли Гарднер ; пер. с англ. [Ю. Живова]. – Ташкент : Узбекистан, 1991. – 159 с.

Знаменитий адвокат Перрі Мейсон ніколи не програє! І готовий братися навіть за, на перший погляд, незначні справи, якщо його геніальне чуття йому підказує, що ситуація може набутися несподіваного розвитку. Цього разу він викликається допомогти медсестрі, яка вважає, що у будинку, де вона працює, може статися злочин.

Дело перепуганной машинистки / Эрл Стенли Гарднер. – Донецк : Отечество, 1994. – 349, [2] с. : ил. – (Зарубежный детектив).

У Перрі Мейсона – нові клієнти та справи. Знаменитий адвокат має розкрити таємницю викрадення двох безцінних діамантів.

Показания одноглазой свидетельницы : [роман] / Эрл Стенли Гарднер ; Агата Кристи. В подвалах отеля «Мажестик» ; Жорж Сименон ; [пер. с англ. : Е. Дмитриевой, Т. Никулиной]. – Киев : Вища школа, 1992. – 414, [2] с. : ил.

У романі Перрі Мейсон разом зі своєю вірною помічницею та секретарем Деллою Стріт, приватним детективом Полом Дрейком та інспектором поліції Траггом виводить на чисту воду зграю здирників та вбивць, які займаються нелюдським бізнесом – продажем дітей, шантажем тощо.

Верхівку видно одразу [Звукозапис] : аудіокнига українською : читає Костянтин Степанков / Ерл Стенлі Гарднер // Youtube : [сайт]. – Електронні аудіодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=P7iVTqH1IZg>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 01. 10. 2023. – Дата перегляду : 18. 03. 2024.

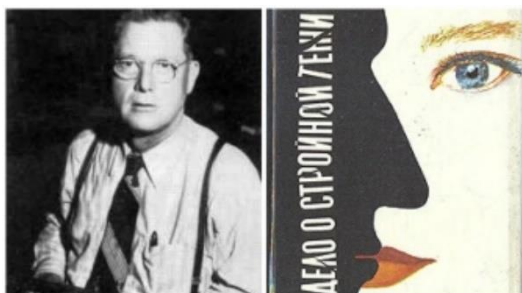
Не жилець [Звукозапис] : аудіокнига / Ерл Стенлі Гарднер // Youtube : [сайт]. – Електронні аудіодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=sD6q95kW9PA>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 23. 05. 2024.

Дата перегляду : 18. 03. 2024.

Чесні гроші [Звукозапис] : аудіокнига українською : читає рій Сушко / Ерл Стенлі Гарднер // Youtube : [сайт]. – Електронні аудіодані. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=aA-2mzp-0W8>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 30. 01. 2022. –

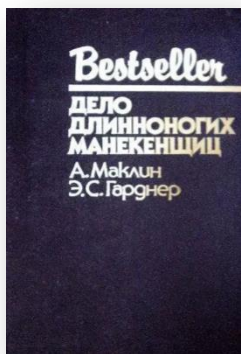
Електронні версії друкованих творів

Гарднер, Е. С. Дело о стройной тени [Електронний ресурс] : роман / Эрл Стенли Гарднер // DetectiveClubUA : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу :

http://loveread.ec/read_book.php?id=2056&p=1(<https://detectiveclub.com.ua/knygy/sprava-pro-strunku-tin/>). – Назва з екрана. – Дата перегляду : 18. 03. 2023.

Справа про струнку тінь потрапила до відомого адвоката Перрі Мейсона після звернення секретарки бізнесмена Морлі Фейлмана. Вона вважає, що її шефа шантажують і просить допомогти їй пересвідчитись, чи це так. Мейсон погоджується, але вистежування шантажиста не дає результатів. Натомість вже наступного дня Фейлмана знаходять мертвим, і підозри падають на його секретарку. Поліція вважає, що саме вона вбила патрона через гроші чи ревності, адже була закохана в нього. До того ж діловий партнер, який останнім бачив Фейлмана живим, стверджує, що за тим йшла жінка зі стрункою фігурою. Щоправда, і у нинішньої, і у колишньої дружини вбитого теж непогані форми. То хто ж і чому вбив Морлі Фейлмана? Перрі Мейсон береться за справу!

Гарднер, Е. С. Справа довгоногих манекенниць [Електронний ресурс] : роман / Алістер Маклін, Ерл Стенлі Гарднер // DetectiveClubUA : [сайт]. – Електронна версія друкованої книги. – Режим доступу : <https://bookmood.com.ua/ua/elektronnaya-kniga-delo-dlinnonogikh-manekenshchits-alister-maklin-erl-stenli-gardner/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 18. 03. 2023.

До збірки включено твори двох англомовних майстрів детективу. Роман Алістера Макліна «Лялька на ланцюгу» – крутий бойовик, де герой майже самотньо б'ється не на життя, а на смерть із наркомафією. Американець Ерл Стенлі Гарднер з плодючості та популярності змагається з Агатою Крісті. Його роман «Справа довгоногих манекенниць» майже не містить бойових епізодів, зате цікаву інтригу судочинства плете постійний герой цього автора – адвокат Перрі Мейсон.

Електронні джерела

Erle Stanley Gardner [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія / Creative Commons Attribution-ShareAlike License 4.0. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Erle_Stanley_Gardner. – Назва з екрана. – Дата останньої правки : 22. 09. 2024. – Дата перегляду : 08. 10. 2024.

Гарсія-Боске, Х. І. Е. Романи Дуга Селбі Ерла Стенлі Гарднера [Електронний ресурс] / Хосе Ігнасіо Ескрібано Гарсія-Боске // Злочин відбувається = Crime is Afoot : випадкова прогулянка крізь класичну кримінальну літературу : [блог = WordPress.com.] – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://jiescribano.wordpress.com/2020/02/01/doug-selby-novels-by-erle-stanley-gardner/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 02. 01. 2020. – Дата перегляду : 17. 05. 2024.

Дуг Селбі [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія / Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Doug_Selby. – Назва з екрана. – Дата останньої правки : 10. 02. 2021. – Дата перегляду : 21. 05. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер [Електронний ресурс] // Кіноріум : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://ua.kinorium.com/name/232383/info/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 23. 04. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер [Електронний ресурс] // Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»: [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bookclub.ua/read/gardner/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 26. 04. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер – книги і біографія [Електронний ресурс] // Yakaboo : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : https://www.yakaboo.ua/ua/author/view/Jerl_Stanli_Gardner. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 23. 04. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер [Електронний ресурс] // Wikidata.uk-ua. : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : https://www.wikidata.uk-ua.nina.az/%D0%95%D1%80%D0%BB_%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BB%D1%96_%D2%90%D0%B0%D1%80%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D1%80.html. – Дата публікації : 27. 10. 2023. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 09. 05. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер [Електронний ресурс] // BIOGRAPHS : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://ru.biographs.org/erle-stanley-gardner>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 13. 05. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер: 5 кращих фільмів за творами класика детективного жанру [Електронний ресурс] // chaspik-dn-ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – <https://chaspik-dn-ua.translate.google.com/translate?hl=uk&tl=ru&sl=en&tl=ru&hl=ru&pt=sc>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 25. 05. 2024.

Ерл Гарднер [Електронний ресурс] / 24СМІ : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://24smi.org/celebrity/133769-erl-gardner.html>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 24. 04. 2024.

Ерл Стенлі Гарднер – цитати з книг автора [Електронний ресурс] // Citaty.info : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://citaty.info/book/erl-stenli-gardner>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 01. 05. 2024.

Каліфорнійське золото з Х'юеллом Хаузером, Ерле Стенлі Гарднер [Електронний ресурс] // PBS SoCal : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://www.pbssocal.org/shows/californias-gold-with-huell-howser/episodes/erle-stanley-gardner>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 10. 05. 2024.

Куницина, А. 17 липня – день народження знаменитого американського детективного письменника Ерла Стенлі Гарднера [Електронний ресурс] / Аліса Куницина // Lenta.UA : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://lenta.ua/17-lipnya-den-narodzhennya-znamenitogo-amerikanskogo-detektivnogo-pismennika-erla-stenli-gardnera-59929/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 17. 07. 2020. – Дата перегляду : 23. 04. 2024.

Кул і Лем [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія / Creative Commons Attribution-ShareAlike. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Cool_and_Lam. – Назва з екрана. – Дата останньої правки : 01. 05. 2024. – Дата перегляду : 14. 05. 2024.

Перрі Мейсон [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія / Creative Commons Attribution-ShareAlike. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%80%D1%96_%D0%9C%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%BE%D0%BD. – Назва з екрана. – Дата останньої правки : 02. 01. 2024. – Дата перегляду : 07. 05. 2024.

Пригоди Пола Прая [Електронний ресурс] // PBworks : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://gadetection.pbworks.com/w/page/7931633/The%20Adventures%20of%20Paul%20Pry>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 23. 04. 2024.

ТОП-5 книжок, за мотивами яких знято найкращі серіали цього літа [Електронний ресурс] / Depo.ua : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://www.depo.ua/ukr/life/top-5-knizhok-za-motivami-yakikh-znyato-naykrashchi-seriali-tsogo-lita-202006241179209>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 12. 07. 2020. – Дата перегляду : 23. 04. 2024.

Цикли романів «Дональд Лем та Берта Кул», «Дуг Селбі» // MoreKnig.org : [сайт]. – Електрон. кн. – Режим доступу : <https://moreknig.org/detektivy-i-trillery/policeyskiy-detektiv/231323-cikly-romanov-donald-lem-i-bera-kul-dug-selbi-kompilyaciya-knigi-1-38.html>. – Назва з екрана. – Дата перегляду : 08. 05. 2024.

Зміст

Біографія Ерла Стенлі Гарднера	3
Ранні роки та юридична кар'єра	3
Особисте життя	4
Літературна кар'єра	5
Серії романів	6
Перрі Мейсон	6
Берта Кул і Дональд Лем	7
Дуг Селбі	8
Інші роботи Гарднера	9
Творчість у жанрі фантастики	10
Особисті інтереси та справи	10
Смерть і спадок	11
Цікаві факти	12
Культурні посилання	13
Псевдоніми Ерла Стенлі Гарднера	14
Цитати з книг автора	14
Літературні премії та номінації на них Ерла Стенлі Гарднера	15
Книги автора	16
Аудіокниги	19
Електронні версії друкованих творів	20
Електронні джерела	21